

Vinteren er ikke dautid for den som driver med frø !

Av Trygve S. Aamlid (tekst) og Ove Hetland (foto)

Hvis noen tror at vinteren er en rolig periode på 'Kompetansenter for blomstereng og naturfrø', er det fullstendig feil ! Ved siden av rådgiving, rapportskrivning, søknadsskriving og forsøksplanlegging, er frørensing og frøanalyser de viktigste arbeidsoppgavene på denne årstida. I tillegg til sortimentet fra 2023 vil det i 2024 for første gang bli tilgjengelig ei artsrik blomsterfrøblanding for Hardangervidda og andre sørlige fjellstrøk, samt Regionale Robustfrøblandinger til pollinator-soner og andre større areal i Innlandet og Midt Norge (Trøndelag, Nordmøre og Romsdal).

I slutten av september mottok vi på Landvik til sammen nær 13 tonn urensa frø av rundt 250 ulike frøpartier. De største kvanta utgjøres av naturgras/ fjellfrø (rundt 5,3 tonn) og frø fra 2.generasjons storskala oppformering av rundt 10 ulike arter til Robustfrøblandinger for ulike regioner (rundt 5,8 tonn). Resten er høsteposer fra 1.generasjons småskala frøavl av rundt 150 populasjoner til bruk i våre ti regionale frøblandinger. Pr 1.desember er vi ferdig med rensinga av om lag en tredjedel, og målet er å bli helt ferdig innen nye frøblandinger skal settes sammen i mars.

Frørensing – en 'støvandes' jobb !

Rensing av frø av gras og markblomster krever innsikt og dømmekraft, menhe er vi på Landvik så heldige å ha frørensere med lang erfaring. Mange frøpartier må først gjennom en akstresker eller hamsemaskin for at frøa skal oppføre seg individuelt slik at det er mulig å skille dem. Deretter er blir de fleste frø skilt fra bøss og uønska arter på luft/såldrensemasing som vi har i mange ulike utgaver, størrelser og med mange forskjellige såld. Noe partier kan være spesielt vanskelige fordi de inneholder frø av uønska arter, og da må vi ofte ty til spesialmaskiner som triører eller bandsortere.

Analysen for renhet, tusenfrøvekt og spireevne

Underveis i renseprosessen har frørensene kontinuerlig kontakt med NIBIOs frølaboranter som sjekker at de ferdigrensede frøpartiene ikke har for høyt innhold av uønska arter og bøss. motsetning til ved sertifisert frøavl av korn og fôrgras er det ingen internasjonale krav til renhet for naturfrø, men de fleste blomsterfrøpartier renses til mellom 90 og 100 % renhet. Deretter går frøet til analyse av tusenkornvekt som er en viktig parameter når vektprosenten av ulike arter i frøblandingene skal bestemmes. Spireanalyser utføres ved bestemte temperatur og lysforhold, og vi har bestemte metoder for å overvinne spiretreghet eller frøkvile som er vanlig hos naturfrø. For mange blomsterengarter er det likevel nesten umulig å oppnå 80-100 % spireevne som kreves for grasfrø, men da er kravet at vi i det minste skal dokumentere spireevnen så frøkjøperen vet hva han eller hun har å forholde seg til. Ved sammensetning av blomsterfrøblandingene blir det dessuten korrigert for spireevnen av de ulike artene.

Hva blir nytt i 2024 ?

For de regionale artsvisse blandinger vil vi i 2024 'ha samla Norge til ett rike' idet vi lanserer den siste frøblandinga for sørlige fjellstrøk, dvs. fra Hardangervidda og sørover ([se regioninndelinga her](#)). Til denne regionen har vi mange år hatt store og stabile leveranser av naturgrasblandinga 'Fjellfrø Hardangervidda', og utbyggere og hytteeiere får nå muligheten til å kombinere denne med blomsterfrø med opphav i de samme fjellstrøka.

Med hensyn til frøblandinger for pollinatorsoner og andre større arealer vil Robustfrøblandinga for Sørøstlandet i 2024 bli komplettert med regionalt tilpassa frø av rød jonsokblom, engsmelle prikkperikum, smalkjempe, vill, tidligblomstrende rødkløver i tillegg til prestekrage, rundbelg, knoppurt, hvitkløver og karve som allerede har vært i denne blandinga i 2022 og 2023. Vi kommer også til å lansere Robustfrøblandinger for Innlandet og Midt-Norge, skjønt arts mangfoldet i disse artene vil være ganske begrensa (sannsynligvis prestekrage, karve, rød og kvitkløver i blandinga for Midt-Norge og prestekrage, karve, rød- og kvitkløver i blandinga for Innlandet). På samme måte som i 2023 regner vi med at de ulike fylkene fortsette å betale ekstra RMP-tilskudd til frøavlere som bruker regional frøblanding i pollinatorsonene.

Av naturgras vil vi 2023 for første gang ha rikelig med frø av rødsvingel 'Sola' til bruk sammen med engkvein 'Sokndal' i naturgrasblanding for Sørvestlandet. For områdene lenger nord på Vestlandet er behldninga av rødsvingel 'Stadt' og engkvein 'Bjørnafjorden' noe mer begrensa, men vi har tilstrekkelig med frø til å komplettere blomsterfrøblandinga for samme region. For Nord Norge vil det i 2024 være bra tilgang på rødsvingel 'Misvær' og fjellrapp 'Saltfjellet', mens fjelltimotei 'Tromsø' og engkvein 'Ibestad' er under oppformering.

